LIBER TERTIUS.

Sollicita Ecclesia de apto publicorum malorum remedio, de quo fere desperat, ob infandam morum corruptionem.

METRUM.

Ecclesia obsecrat Christum, qui malis medeatur.

DUlcia pulchrave verba canis, mi sponse venuste:
Florida lætaque dicta feris *solamine* plena:
Prospera sic & amœna paris sermone perito.
Mellea nam tua carmina clam me carpere noscas.
Daque modum, *jam solve nodum.* Dic, qualiter extet,
Tristis ovans, mœrensque parans se ad gaudia læta.
Tolle moras, quæ dando placas solamina verbi.
Cerno *malum vetus*, atque *novum*, quæ tollere cures.
Tollito *pessima scandala*, plurima, garrula vulgi.
Morbida pellito pocula, fundito pocula virus.
Vincula, si poteris, simul atque *pericula* pelle.
Pelle *timorem*, redde favorem, pellito *morbum*.
Sit medicina tuo formata per omnia sensu.
Sit fortis, dulcis, sit vivida, sitque serena.
Non poterit firma quercus radice locata
Absque labore gravi divelli seu lacerari.
Ecce, timor meus est, *non posse nefas spoliari*
Mundum, quo plenus ex omni parte probatur.

PROSA LIBRI TERTII.

Illustratur Ecclesiæ sollicitudo de apto malis publicis medendi remedio.

DISTINCTIO I.

De difficultate & periculis, malis istis publicis medendi & schisma tollendi, queritur Ecclesia.

CONtradicere illis, quæ à te relata sunt, sponse mi dulcissime, non valeo; Cum & eadem super fundatissima sint radicata ratione.

Sed temporis tantarum misereor penuriarum, quo & ipsum peccatum finem capiat, & ego pristinum in statum revocata quieta atque secura servire tibi possim.

Et id quidem parum mihi est, ut *tantæ desolationis* intuear *finem*. Unde mihi, hujuscemodi attendenti, gravis accrescit doloris inopinati anxietas, cum videam *gravissimum* super me filiosque meos *jugum*, deprimens atque onerans totius statum universi. Et ô utinam advertere valerem, *quomodo* tot *schismata*, tantave scandala, infamiæ, ac rumores *possint aboleri*. Tu igi-igitur qui veritas es, promisisti jucundo carmine, hæc singula finem habitura.

Jugum Ecclesiæ ante Conc. Const.

Modus dissidiorũ componendorũ difficilis.

tura. Vis, ut credam sermonibus tuis. Certissime nosse te velim, verbis tuis adhibeo fidem, quæ te ipsum æstimo mentiri non posse, qui veritatis lumine radioso decoraris.

Deus potest dissidia publica componere.

Sed nescio multis præpedita mœroribus, divinum tuum penetrare consilium, *quo modo*, quibusve via atq; vi hæc fieri posse comprehendam. Novi, te posse omnia, & non esse impossibile apud te omne verbum, qui cœlos fundasti & terram formasti, cuncta palmo concludens. Sed celasti me, *quomodo* id, quod fiet, sit futurum.

Si venit plenitudo temporis, ut post vindictam misericordiæ recorderis, quæso, diligenter ex præcordiis meis auscultare digneris, quæ mihi *ad oppositum* fidem firmam faciunt, ne credam, nisi aut *maxima difficultate*, aut experientia manifestissima superatâ, me *pace atque unione* fruituram. Qua de causa infortunii mei querelas singulatim proponere studui, ut me tacente respondere non dedigneris ad ea, quæ edisserere jam inchoabo.

Difficulter dissensiones componuntur.

Distinctio II.

Immedicabile Simoniæ malum graphice depingitur.

INcreverunt in me mala, quorum non est numerus. Comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui videre. Multiplicatæ sunt infirmitates meæ nimis, quia circumdederunt me mala pessima. Quæ, si potero, ad *numerum* reducam *octonarium*, ut sic saltem videatur, num *remedium* possit adhiberi.

Multa Ecclesiæ mala.

Primum igitur malum est *Simoniaca pravitas*. Est enim *Simonia* voluntas studiosa *emendi vel vendendi spirituale*, vel annexum spirituali. Vocatur etiam *hæresis*: Quod benedictio Simoniaci in maledictionem vertitur.

Simonia in Ecclesia regnum.

Habuit ortum in veteri lege à *Gehasi*, qui a Naaman a lepra mundato munera recepit. Unde dicuntur spiritualium venditores *Gehasitæ*.

Simoniaci Gehasitæ.

Simoniaci vero proprie à *Simone Mago* vocitantur, qui à principe Apostolorum Petro Spiritum Sanctum pecunia volebat emere.

Simoniaci à Simone Mago.

Et vocantur *Simoniaci*, *spiritualium emtores*, ut qui pro ordinibus sacris & beneficiis dant iniquitatis mammonam. Nuncupantur tamen communiter *Simoniaci*, sive *vendant*, sive *comparent* spirituale.

Spiritualia ementes & vendentes.

Hæc impia hæresis, hæc iniqua pravitas mundum intoxicavit universum. Quis est *clericus*, quis in ordine sacro, qui non sit *Simoniacus? Papa*, *Cardinales*, *Archiepiscopi* & *Episcopi*, omnes hac impia sunt *infecti* pravitate. *Omnes accipiunt munera*, pro temporali thesauro dantes spirituales divitias. O quot & quanta contra *Simoniam* scripserunt, ut ipsam abraderent! Sed nihil prodest scribere vel dicere, si non affuerit & efficere.

Omnes clerici Simoniaci ante Conc. Const.

Respiciamus comparationem. Inspicio *Synagogam*, quæ me multo melior est. Ecce, & adverte, mi sponse dulcissime. Illa *columbas vendebat in templo*, ut avaritiæ sacerdotes ejus intenderent, & divitiis replerentur. Sed filii mei *Prælati*, & *quanto majores, tanto deteriores*, *filium* te *Dei* verum, columbam sanctam, *spiritum* videlicet tuum *sanctum*, *sacramenta* tua, *beneficia*, *spiritualesque potestates*, *prece*, *pretio*, & *favoribus vendunt* inordinatis. Et revera tu ipse mensas numulariorum & columbas vendentium evertisti. Ecce, quomodo stabit regimen sponsæ tuæ in tam impio regno profundatum.

Simonia olim Inter Judæos.

Prælatorum Christianorũ quæ simonia?

Sunt igitur filii tui atque mei *Simoniaci* & *Gehasitæ*. Nam hi *vendunt*, isti *emunt*: Isti *advocant*, illi *procurant*: Illi sunt *sequestri*, illi *arbitri*: Isti *citatores*, illi *compositores*: Isti *auditores*, illi *exceptores*. Et quocunque censeri potuerint nomine, *Simones* sunt & *Gehasitæ*.

Simoniacorum classes.

Et ô mi sponse dulcissime, te gestio non latere: *Simonia peccatum non reputatur*. Vis forsan abnegare, & me compellere adducere *testes*. Certissime noveris, & infra rimaberis, oculata fide. Omnes *viros spirituales* refero vitio pravitatis hujus irretitos. Et forte autumas, *ecclesiasticas* in testimonium

Simonia peccatum non habetur.

um vocatas aut ducendas, nobiles atque notabiles *personas*, veritati nolle perhibere testimonium. Equidem *adsunt*. Etsi nollent assistere, rapiantur in medium, ut sic saltem veritate victi veritatem edisserant, velint nolint.

Commune Episcoporum malũ Simonia.

Congregetur atque glomeretur in unum tot *spiritualium turba Pontificum*. qui cæteros dignitate, & ô utinam sic & sanctitate, præcellunt. Hi *omnes & singuli Simoniacæ prævitatis vitio sunt involuti*.

Monachi Simoniaei.

Neque excipio *monachos* aut *religiosos*, *mendicantes* aut *non mendicantes*. Mundus ipse novit totus, etiam & istos huic pessimæ subjectos iniquitati. Ad cujus experientiam ipsa testis sit *experientia*, fide digna, pro testimonio invocata.

Vah! quomodo destruitur regnum meum! Eheu quali impietate mei promoventur! Et ô proh dolor, quomodo meum stabit imperium, quod in se tot tantisve dissectum est discriminibus, & tot scandalis irretitum! Vellem, si proficerem, mei ipsius *plura* proponere *scandala*, sed ea de causa, *ut emendentur* singula. Conqueror tibi, ô mi sponse, defero querelas, sed contra me ego me ipsam accuso, etsi Judæi aut Turci aut Saraceni me non incusant de facinoris mei pravitate. Ego scelere major, crimine famosior, & in iniquitate sum deterior.

Christiani Judæis deteriores.

Synagoga, juxta illud contemplantis *Ezechielis* verbum, quo questus est: *Soror*, inquit, *mea Samaria*, id est, Synagoga, *dimidium peccatorum tuorum non peccavit, sed vicisti eam sceleribus tuis*. Ecce, hæc de me dicta sunt, & verissime in me reperta sunt facti evidentia. Nec video proportionem iniquitatis meæ, quin major emineat ad ipsam Judæorum sectam comparata. Qua ex re *idem* sanctus *Propheta* inferius subjicit in mei detestationem peccati, ita dicens: *Plus insanivit libidine, & fornicationem suam præbuit imprudenter divitibus, & magistratibus ad se venientibus, indutis veste varia*. En piaculi mei libidinem atque fornicationem adulteram, quam *Pontificibus* meis quasi fornicaria tradidi, qui omni sanctitate tanquam impii sunt abusi. *Vestis varia* impia est *Simonia*, quâ ad & super modum multipliciter omnes filii mei *majores*, tam *spirituales* quam *temporales*, quasi diploide sunt vestiti.

Quanta sit hujus sceleris immanitas, quantave perversitas, in sequenti notabiliter monstratur exemplo. *Henricus Imperator tertius*, tempore *Conradi II.* patris sui, à quodam clerico fistulam tulit argenteam, qua adolescentes aquam jaculari consueverunt, episcopatum ei paciscens, cum fieret imperatoria stipatus dignitate. Advenit tempus, quo pollicitum exigeret episcopatum. Imperator vero sponsum impigre donavit. Pauco labente tempore Imperator morbo sternitur acerbo, & aggravata infirmitate exsensis jacuit & mutus. Pro cujus salute Pontifices triduano indicto jejunio Dominum suppliciter exorarunt. Sanitati redditus, episcopum, cui *pro fistula episcopatum contulerat*, concilii sententiâ deposuit: Confitens, se toto illo triduo malignos spiritus infestos horribiliter habuisse, anhelitus flammivomos per eandem jacientes fistulam. Fuit namque tam intense flamma succensa spirantium, ut ignis nostri incendium illius comparatum ardori, risus & lusus æstimetur. Interea verò juvenis quidam semiustus appropinquans calicem miræ magnitudinis aqua plenum ferebat, cujus intuitu, & laticis aspergine extinctos Imperator effugiebat ardores. Hic erat gloriosus martyr *Laurentius*, cujus templum tegmine fecerat solidari, & calicem aureum contulerat templo, in sancti Laurentii honorem, qui ipsum à diaboli machinamentis defendebat.

Henrici III. Imp. facinus contra Simoniacũ Episcopũ.

Episcopatus venditus pro fistula argentea.

Quid igitur, ô mi sponse, proponere debeo salvationi meæ necessarium, nisi ut omnis *e medio tollatur Simoniæ impietas*. Cujus ablationem fieri non posse multum formido, cum & ipsa iniquitas *pro nullo crimine reputetur*.

Simonia eradicanda.

Possem, si vellem, ad particularia descendere, ostensurus nominatim *Simoniacos* manifestissimos. Sed nisi necessitas compellat, uti tragœdiis nolo. Nam comicus esse gestio. Netamen

men alicujus offendar opinione, dicam breviter verissimum veritatis eloquium: *Omnes totius religionis* tuæ *rectores simoniaci* sunt manifesti. Et tu, si placuerit, inspice *summos* tuos *vicarios*, & adverte, annon à primo usque ad ultimum *simoniaci* veri sint. Hos dico, qui *hoc in periculoso schismate summi pontificatus* effulserunt dignitate. Et descende de monte per medium usque ad montis pedem, &, si non repereris, ut refero, mihi amplius credere noli.

Pontifices summi ante Conc. Const. Simoniaci.

Ecce malum *primum*, quod in me invaluit, & ô utinam eradicetur. Timeo, quod extirpari nequeat. Sed quod per tuam possit prudentiam, semper spero. Ex his patulum est, omnes deditos esse *avaritiæ*, à minimo usque ad maximum. Quæ totius *mali* præfati *causa* est & fundamentum. Sed & hic rivus fonte suo pejor est, magisque perversus.

Distinctio III.

Fastus & arrogantia in Clero, in Papa Cardinalibus & Episcopis nimia pompa, perstringuntur.

STudens, in quantum potero, brevitati, dimissa de avaritia ac Simonia prosecutione ulteriori, procedo ad *aliud* non minus iniquitate *malum*, ad *fastum* & *prælatorum superbiam* superabundantem.

Fastus Prælatorum.

Tu docuisti humilitatem filios tuos, dicens: *Discite à me, quod miser sum & humilis corde.* Et te tuus ille *Petrus*, cui dixisti: *Pasce oves meas*, Et iterum: *Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos*, miro humilitatis sequebatur vestigio, cui & præcepisti sic inquiens: *Sequere me.* Huic Petro, huic vicario tuo, imo & omnibus tuis imposuisti jugum leve atque suave, ut te sequerentur, *humilitate* præfulgentes.

Humilitas Christi

Itemque tu ipse, stelleum relinquens olympum, carnem ex virgine sumsisti Maria, *paupertatis* cultor factus, qui mundi bona totius possides, eadem largiens secundum tuæ propositum voluntatis, his plura, aliis pauciora. Et illam dedicasti paupertatem in tua carne, & in matris gremio ipso nudus mundum ingrediens, deinde vilibus obtectus pannis, in loco immundo inter bestias effusus, reclinatus in præsepio, postmodum XXXIII annis famem, sitim, frigus & cætera plura præ paupertate perpessus, demum ascendisti in lignum crucis, mortem nudus expectans turpissimam, nec habens post crucis descensum, proprium, in quo ponereris, locum, qui aisti: *Vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet, ubi caput suum reclinet.*

Paupertas Christi.

Duo igitur hæc in te ipso dedicasti, *humilitatem* videlicet & *paupertatem.* Sed quantum tui declinaverint ab his itineribus *successores Petri*, orbem noscitur per universum. Vah quantæ sacerdotum omnium familiæ, vicariorum tuorum familia, superflua equorum pluralitas, vestiumque plura mutatoria, pretiositas nimia, atque ædificia ampla, multumque decorata.

Familiarũ splendor in Episcopis.

Ecce, mi sponse, *maximi Pontifices* tui ut milites pugnant, ut raptores spoliant. Armigeri facti sunt, qui tui tyrones esse deberent. Diaboli ferunt insignia, non tua, dulcissime sponse, gloriosa stigmata. *Currunt* revera passim *ad curas* gregum tuorum, *tanquam sine curis* quisque sit victurus, *superbiæ* & *avaritiæ* nimis intendentes, neque te sequi etiam in minimo volunt.

Pontificũ summorum studium ante Conc. Const. Ad Ecclesias curritur sine curis.

Et quo plus dignitatis Ecclesiasticæ fuerint onere gravati, tanto plura appetunt pondera divitiarum, *ambitione* notati. Nec periculis deterrentur, sed favoribus præditi, & superbia inflati, quicquid contra humilitatem & paupertatem efficere potuerint, satietate quadam inexplebili præoptant. Est in eis infinita *ambitio*, intermina *superbia*, *avaritia* insatiabilis, & immane atque crudele *honoris desiderium*, ut amplius dilatentur, & ad celsiora exaltentur.

Ambitio cleri.

Superbia. Avaritia.

Sed quid? Loquorne ego sponsa tua de *pretiosis vestibus?* Absit, ut illarum obli-

Pretiosæ vestes in Clero.

obliviscar. Christus nudus natus est, & ipsi *Pontifices* sine vestimentis lugubrem inchoavere vitam. *Christus* Rex Regum & Dominus in nativitatis suæ etiam initio fuit pauperrimus, & *hi, vili aliquando stemmate nati*, ante prælationis curam *pauperes*, sed *inviti*. Cura vero pastorali præditi, vestes pretiosissimas comparantes, te Regem atque summum Pontificem aspernantur.

Pompa Pontificum & Cardinalium.

Mulierculis præcipitur: *Non in veste pretiosa*. Quod si fœminæ verecundari de pretioso vestimento tenentur, quare tu, *caudate Pontifex*, etsi *Papa* sis aut *Cardinalis*, te ipsum in tam pomposo non reprehendis habitu? Vadunt geruli, ut Pontificum & Cardinalium sufferant vestes.

Vestes caudatæ.

Et, tu ô Petre, Clemens, cæteriq; Christi sancti vicarii, ubi *vestes* vestræ *caudatæ in terra serpentes?* Fuistis Vos sponsi mei imitatores, humili habitu incedentes. Cujus, rogo, sunt isti secutores, *caudas longas, familiarum pluralitate* ferentes? *Equi* magni phalerati auro & argento relucent amicti. Rogo, dicite Pontifices, *in freno quid facit aurum?* Ecce pauperculi nostri fame, siti & nuditate deficiunt, & isti dona tua tam viliter, quam inutiliter expendunt, mori permittentes, quos illos etiam tuo sanguine redemisti pretioso.

In freno quid facit aurũ?

Pontifices, cæteriq́ue *prælati*, nihil quærere nisi tantùm Dei honorem deberent & salutem proximorum. Sed nunc Deum postposuerunt, & te sponsum meum ad iram irritaverunt, & propriæ intendunt *utilitati*, proximorum salutem minime advertentes. *Aurum* quærunt, & te Dominum habere dedignantur. Te humilem ipsi *superbi* sequi volunt, sed æstimo, quod non possint. Te etiam pauperem, *suffocati divitiis*, imitari cupiunt. Sed alium tibi Dominum præposuerunt, quem renui: Non nomine, sed re ipsa insequuntur.

Divitiis suffocati.

Timeo me verbis meis prolixis te infestare: Vellem Pontifices nostros sancti *Amalachiæ* vitam, mores, conversationem, quam utique, si vellent, possent, imitari. Hic erat *tempore Conradi III. Archiepiscopus* singularis atque sanctissimæ vitæ. Hic *nunquam* fuit *otiosus*. A die primo suæ conversionis sine proprio vixit, non servos, non ancillas, non villas, non vitulos, non denique quicquam redituum Ecclesiasticorum secularium ve in ipso habuit episcopatu. Mensæ prorsus Episcopali nihil constitutum vel assignatum, unde Episcopus viveret. Nec enim vel domum propriam habuit. Erat autem incessanter circumiens parochias omnes, serviens Evangelio, & de Evangelio vivens, sicut constituit ei Dominus. Apud quos moram fecerat, illorum se moribus & observantiis conformavit. Cumque iret ad prædicandum, cum peditibus & ipse pedes ibat. Et hæc quidem eo magis mira, quo rara nimis in aliis.

Amalachiæ Archiepiscopi vita.

Otii fuga.

Familiæ tenuitas.

Mensa frugalis.

Visitatio Ecclesiarum.

Nostri Pontifices dominantur in vulgo & in clero: Iste omnium se servum fecit. *Nostri nec evangelizantes manducant de bonis Ecclesiæ, & bibunt ad saturitatem:* Ille, Paulum secutus, ut evangelizet manducat. *Nostri fastum & ambitionem æstimant pietatem:* Ille paupertate & humilitate gloriatur. *Nostri felices se credunt, si magnas habuerint quibus dominentur terras:* Ille in charitate tua magnum jocundatur. *Nostri horrea & dolia replent, unde onerent mensas:* Ille colligit in deserta & solitudines, ut impleat cœlos. *Nostri capiunt decimas, primitias, fructus, oblationes: Insuper & de Cæsaris beneficio, telonia & tributa, aliosque reditus innumeros:* Iste cogitat solum, ut impleat promptuaria Dei. *Nostri exigunt à pauperibus, ut dent divitibus:* Iste sollicitat divites, ut dent pauperibus. *Nostri alta erigunt ædificia, palatia construunt, turres & mœnia fabricant, & ad cœlos levant:* Iste non habens ubi caput reclinet opus facit evangelistæ. *Nostri equos conscendunt cum turba hominum:* Iste sanctorum fratrum circuit & amplectitur pedes, panem portans angelorum, quo animas satiet esurientes. *Nostri plebem non agnoscunt:* Iste erudit: *Nostri potentes & tyrannos amant & honorant:* Iste punit tales, corripit & castigat. *Citius histrioni nostri Pontifices dant florenos X. quam pauperi mendicanti solidos VII. Recipiunt munera à pauperibus, quibus suas elargiri debent e-*

Pontificũ & Episcoporum vitia ante Concil. Const.

lemo-

Eleemosynas. Ecce hic vir verus fuit apostolicus. Tales esse deberent Pontifices, qualis fuit vir ille sanctus. Sed breviter dicam:

Nostrorum Pontificum *superbia & ambitio*, qui te oderunt, ascendit semper. *Facti nostri clerici Archidiaconi, ad Episcopatum adspirant:* Et *habito Episcopatu, ad ArchiEpiscopatum tendunt, vel ad duos episcopatus*, non moti justitiæ zelo, sed ambitionis iniqua voragine allecti. Et *qui se ipsos regere nequeunt, spirituale & temporale sibi usurpant regimen*, sive per fas sive nefas. Quia *habentibus pecuniam omnes fores & ostia singula patent:* Pauperibus verò omnis janua clausa. Unde est & illud *Ovidii:*

Curia pauperibus clausa est.

Gradus dignitatum Ecclesiasticarum.

Unde consequitur: *Divitibus omnia reserata.*

Sed & in sequentibus de hac magis dicere intendo materia. Nunc dixisse sufficiat de *Prælatorum superbia, fastu atque ambitione.* Ad alia transeundum est cum brevitate.

De *luxuria* etiam eorundem quid dicam? Cum ipsa jam facta *impudicam Prælatorum ac sacerdotum vitam* apertissime clament. Nulli enim parcunt statui aut sexui feminarum, & sive virgines sint, sive moniales, sive seculares, aut alterius conditionis, indifferentes sunt ad omnes. Testantur hæc animalia supra terram gradientia in dedecus tuum meumque, dulcissime sponse.

Luxuria Ecclesiasticorum.

Distinctio IV.

Acceptio personarum damnatur, dum indigni ad officia & beneficia evehuntur, digni postponuntur.

Vellem de malo progredi in bonum, sed non permittit schola nostra tam perversæ congregationis, ut omni conatu valeam nostro jam tempori adscribere bonum. Præsentium dierum, horarum atque momentorum non patitur angustia, ut *de spinis rosulæ* colligantur, sed *spinis adjici tribulos* est necesse. Hinc *tertium* superaddam *malum*, quod mentem molestat meam, cor quoque facit inquietum. Et istud ex primis ante positis oritur radicibus & fundamentis.

Est igitur, ut cito colligam, *tertium* nefandum *malum expulsio* sanctæ *charitatis*, & *desertio æqualitatis*, quasi, ut ita dixerim, naturalis: *Acceptio personarum.*

Acceptio personarũ in officiis Ecclesiæ distribuendis.

Hoc namque judicium humanum fallitur *divino* consilio, quod *non est personarum acceptor DEUS*, sed in omni gente Deum timens acceptus est illi. Qui *meruit* merito suo, sive bono, sive malo, præmium, nactus est. Sententia ista à nulla revellitur plebe, quam filii nostri in nostra conglomerati schola simpliciter annullant & contemnunt.

Digni officiis sacris.

Meritum jam voco, *dignum, quem ipsa scientia vitæque honesta perornat conversatio.* Qui, etsi talis tantusve in omnibus extiterit, sed *pauper*, tanquam vas *ejicitur* putridum aut inane, quod, *unde beneficium sibi vendicet, non habet.* Hinc & fame, quantum in nostris est filiis, mori permittitur.

Eruditio. Vita honestas. Pauper & in Ecclesia jacet.

Dives vero cum abundet, ea, quæ libent, non quæ licent, *impetrat:* Cum *munera* ipsum immeritum ac *indignum* multum *digno præferri* non desistant. Quod & Poëta testatur, ita dicens:

Carmina laudantur, sed munera magna petuntur.

Dummodo sit dives, barbarus ipse placet.
Aurea nunc vere sunt secula, plurimus auro
Venit honos.

Divites ad munera sacra adspirant. Indigni dignis præferuntur.

Item idem:

Ipse licet venias musis comitatus, Homere,
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Enimvero hæc est in nostra congregatione stupenda societas. Ebrius unus est, alius sitibundus incedit, alius fame pallescit, alter gula moritur. Alter nudus nudam tuam sequitur crucem, alius vario circumamictus latebras sequitur Dæmonis & speluncas. Alter conscientiæ gloriam in te sponso meo figit. Alius tumore præbendarum

darum stipatus tui obliviscitur, in se ipso confidens. Alius lumine tuo suffultus radios spargit charitatis tuæ. Alius divitiarum tumultu præditus, speciem evomit nequitiæ, sanctam dilectionem parvi pendens. Et tamen, qui mammonam habuerit iniquitatis, maligno armatus spiritu quantumcunque fuerit, superfluens, pauperi præponitur, quantumvis digno. O vesania, o injustitia. O infinita perversitas. Quantum agit & efficit auri pondus, & argenti copia?

Opum vis in Ecclesia

Dicite, Pontifices, *in templo quid facit aurum*? Paupertatem spernit & ejicit aurum, divitem atque opulentum ditiorem facit. Memini jam verba Philosophi in hæc verba prorumpentis: *Nemo poterit justitiæ & pecuniæ simul servire.* Sed quod dictum est, forsan non recensebis.

In templo quid facit aurũ?

Justitiæ & pecuniæ simul servire nemo potest.

Audi, mi sponse dulcissime, aperiam in parabolis os meum, imo in veritate proloquar. Audi ergo & tu, terra, sermones meos. Concrescet ut ros eloquium meum, & delectabitur anima tua in multitudine vocis meæ. Nolo ad singularia declinare, in communi loquor *secundum rem gestam.* Non enim sunt fabulæ verba mea. *Res acta sunt.*

Unus possidet *beneficia* XVIII. XX. XXIIII. secundum-sub- & super-*compatibilia* & *incompatibilia.* En, hi divites sunt. Sed *pauper*, cui meritò subveniri deberet, *contemnitur, & scientia & sancta vita ejus.*

Beneficiorum Ecclesiasticorum cumulus.

His imprecatur *Propheta Amos: Væ*, inquiens, *væ, qui opulenti estis in Sion!* Æstimo ego, *beneficia eleemosynas esse pauperum, non ingluvies divitum.* Sed reveva *divitum* videntur *patrimonia.*

Beneficia Ecclesiæ sunt eleemosynæ pauperũ.

Heu dolor, quam de bonis Domini vivitur? Eheu, quomodo divisa sunt bona! Ecce patrimonium crucifixi! Tu es ille, & revera de novo te isti crucifigunt. Et tu permittis, proh pudor, quod sunt divisa bona tua.

Iste in *una* civitate & *duabus* Ecclesiis *tria* possidet *incompatibilia*, tot ditatus *beneficiis*, ut etiam vix numerum computare norit eorum: Et alius egens & mendicus nullius poterit beneficii pietate provideri.

Beneficia incompatibilia.

Unde hic, ut citius eloquar, *convenire* volo *cum sancto Bernhardo conscientias singulorum*, & secundum Domini præceptum ad cor Hierosolymæ loqui. Huic parvulo, *nec dum* forsan *nato, Ecclesiastica* jam *beneficia* provida parentum sollicitudo paravit. Hunc nos, inquiunt, illi vel illi trademus *Episcopo*, apud quem habemus gratiam, vel forsitan, cui servivimus, ut ditemur de bonis Domini, ne in tot liberos nostra dividatur hæreditas. Illum *Præpositus* aut *Decanus*, ut sibi succederet, plusquam materno educavit affectu, *in deliciis* enutriens *& delictis.* Ille dignus *Archidiaconatu*, puta filius principis, magis autem, si sit *Episcopi Consobrinus*, in quo nimirum est tota Episcopalis progenies. Alius undique circumit sedulus explorator, blanditur, obsequitur, dissimulat, miseraque sibi *suffragia mendicare* non erubescit, manibus pedibusque repens, si quacunque cautela se *in patrimonium* queat *ingerere crucifixi.*

Infantes etiam beneficiis Ecclesiæ oneranturur.

Modus aucupandi præbendas.

Ac suffragia mendicantium.

Patrimonio Christi se ingerere.

Revera, quisquis sic quærit Christi patrimonium, ut inter sumtus hæreat, evangelisat ut manducet, & retrogrado modo cœlestibus temporalia mercatur, sane melius esset, ut carnalia magis opera atque negotia exerceret pro temporalium affluentia, cui prohibetur etiam, tali astutia possidendi hæreditatem tuam, sponse mi dulcissime.

Eligi deberent ex clericis viri justi, ipsi se *ingerere* non deberent. Sed his plura eveniunt mala. Sustinendum esset, si modo vitæ necessaria quærerent, si nuditatem suam tegere, si esuriem compescere intenderent: Sed revera superflua petunt, & quanto plura possederint, tanto magis *ad pinguiora anhelant*, juxta illud Ovidii:

Eligendi beneficiis digni.

Pinguiora beneficia.

Creverunt & opes, & opum furiosa cupido.
Et cum possideant plurima, plura petunt.
Sic quibus intumuit suffusus venter ab unda,
Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.

Væ, væ mihi in filiis meis! Magis *idololatræ*, quam ministrantes tibi, reputandi sunt, quorum Deus venter est.

Idololatræ in Ecclesia.

Sed adhuc perversa res est valde: *Sacrilegium* certe est, *res pauperum non pauperibus dare.* Sed quibus largiantur nosti

Sacrilegium.

Promotiones sacræ. & tu, o mi sponse. *Extollunt* & exaltant de bonis tuis, o Domine cruci affixe, *consanguineos, nepotes: Neptes* vero, si non dixerim *filias*, nuptui tradunt. Sane patrimonia sunt pauperum facultates Ecclesiarum: Et sacrilega eis crudelitate surripitur, quicquid sibi ministri & dispensatores, non utique tui, vel possessores, ultra victum & vestitum accipiunt. Nec enim ordinavit Deus his, qui Evangelio serviunt, de Evangelio quærere delicias vel ornatus, sed vivere. Ut videlicet sint contenti, *alimenta corporis, non gulæ irritamenta aut incitamenta libidinis*, & quib' tegantur, non, quibus ornẽtur, accipere. Triplex ergo funiculus, qui difficile rumpitur, miserum in perniciem trahit: Qui impure *intrat*, indigne *ministrat*, & fructu *abutitur* temporali.

Patrimonia pauperum.

Dispensatores eorum.

Statuta Ecclesiasticam spernuntur. Contra præfata mala plura *in statutis Ecclesiasticis* scripta sunt. Sed non video scripturæ profectum, quia nullus sequitur executionis effectus. Hæc singula scriptis veteribus novimus emendata. Nam anno à nativitate tua M XCV *Urbanus Papa* in Galliam veniens apud Claromontem concilium celebravit, in quo inter cætera statutum est, *ne clerici in duabus civitatibus in Ecclesiis præbendas habeant: Et ut Ecclesiastica dignitas a nullo ematur vel vendatur: Et ut eis auferantur Ecclesiastica dignitates, qui scienter à se vel à suis parentibus emtas habuerunt.* Sed quomodo contra hæc *clericorum* pugnet *astutia* & triumphet, qui superabundanter ista possident, experientia certa manifestat.

Decreta Urbani Papæ de bonis Ecclesiæ.

Clericorum astutia.

Unum igitur a te expostulo, sponse gratiosissime, ut *decretorum* decretaliumque *statuta teneantur*, in quibus expressissima æquitate Pontificum statuta, atque subditorum suorum subjectiones notatæ sunt, *aut* simpliciter *aboleantur*, ne cæteri, videntes eos à statu suo tantum exorbitasse, scandalizentur, ultra modum statum vilipendentes clericalem. Sed & ipsos deviasse, noverunt multi. Sed ex vitiata consuetudine illa radix, quæ extabuit, cursu communi defluit quasi irreprehensa: Cum omnis jam mundi status à tramite justitiæ declinaverit. Doctus pariter & indoctus, senex, decrepitus, juvenis & adolescens, mares & fœminæ, omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, & non est usque ad unum, qui bonum faciat.

Decreta Ecclesiastica vel præstanda vel abolenda.

Communis contemptus constitutionum Ecclesiasticarum.

Hinc est, quod quilibet alium suffert: Quod nullius vitâ talis est, ut irreprehensibilis alterum valeat reprehendere. Enimvero, meliores reputo *laicos* in suo statu, quod non ad tanta, sicut isti, obligantur.

Cur nulla emendatio speranda.

Laicorũ conditio melior.

His pone, mi sponse dulcissime, tuâ clarissima prudentia *necessarium remedium*, obicem tantorum criminum, atq; horrendorum facinorum finem, ut & sequentia contundantur mala, quæ posthæc propono recitare.

Distinctio V.

Prælatorum ante Concilium Constantiense tyrannis & sacrilegia taxantur.

CEssare non valeo, quin malis accumulem mala, quod multiplicata sunt mala, mala inquam, quorum non est numerus. Ponam igitur *quartum malum* prioribus non minus leve. Sed ego quidem veritate compulsa, ut & illud exterminetur exposco.

Prælatorum tyrannis in Ecclesia.

Prælati nostri *tyranni* sunt, *bonum proprium quæritantes*, non gregum suorum. Et, quæ aliquando ad experientiam communitati prodesse videntur, intrinsece *in usum atque bonum proprium* commutant. Hi non pastores, sed mercenarii à te Dei filio vocantur, qui non intrant in ovile per januam, sed ascendunt aliunde. Fures ergo sunt, non *Prælati*, nisi *solo prælationis nomine* exultantes.

Commodum.

Hi etiam de subditorum suorum malefactis gaudent: Ut eosdem illud facientes pecunialiter possint condemnare. *Nec* abhorrent facinus, *curantes, quantum quis deliquerit*, sed *quantum quis solvere possit.*

Scelera subditorum sunt gaudia prælatorum.

Est & aliud *tyrannidis vitium*, quod non

Exactiones molestæ.

Monasteria opum promptuaria.

non solum importabiles imponunt *talliis* transgressoribus, sed & innocentibus, pauperibus & Deo devotis. Nam monasteriis monachorum atque monialium bona, unde vivere deberent, auferunt, rapiunt, & suis castris, mœnis, & oppidis usurpant, sacrilega quadam insania templum DEI prophanantes.

Moniales virorum favorem mercantes.

Monialium stuprum.

Unde compelluntur monachi, & præcipue sanctæ *moniales*, præ inopia & præ penuria septa exire monasterii, *virorum mercando favorem*, ut habeant, unde sustententur. Et sic pauperculæ oves tuæ infamantur, deflorantur, & in interitum mortis abeunt, desciscæ a sanctorum Angelorum societate, quorum sorores effectæ fuêre.

Grande dedecus.

Eheu! quanta loquor cordis amaritudine, cum hæc oculis meis videam & cognoscam. Et tu sponse, taciturnitate nimia obmutescis, violari permittens sponsas tuas. Cur non cædis illos *importunos* atque tibi rebelles tyrannos, qui non modo patrimonium tuum, sed & templa sancta tua profanant. Noli differre, qui hucusque distulisti, vindicare tam grande scelus, tam immane facinus, tamque horribile crimen. Cum tu per *Micheam Prophetam* ita prænuncies, & vindicative loquaris: *Audite Duces domus Israel, vos odio habetis bonum & diligitis malum, qui violenter tollitis pelles eorum de eis, & carnes eorum de ossibus eorum. Qui comederunt carnem populi mei, & pellem eorum excoriaverunt, & ossa eorum contuderunt, & conciderunt sicut in lebete, & quasi carnem in medio olla. Cessare eos faciam, ne ultra pascant gregem meum, liberabo eum de ore eorum, & non erit ultra eis in escam.* Ecce Pontifices Tyranni, qui pauperibus tuis bona tua abripiunt, imo violenter auferunt. Qui & ipsi pauperibus non habentibus ex tuo erogare obligantur præcepto.

Pœna facinorum.

Damna monialium irreparabilia.

Si peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum: Etsi congregationi præfatæ temporalia restituerint, quod nec intendunt: Quomodo reddent honorem, famam, pudorem & florem virginitatis, quem eo, quo prænarravi modo, abstulerunt? O nefanda Pontificum impietas! O execrabile templi Dei stuprum! O crudele spectaculum! Sacrilegi sunt isti, omnibus bestiis immaniores. In omni genere etiam bestiarum, ferarum & jumentorum *muliebri sexui parcitur*, ne mares fœminis sint crudeles. Sed hi, qui sanctam societatem devotarum deberent defendere puellarum, eas rebus persequuntur, & pudore prosternunt. *Seculares principes hujusmodi scelera adhuc non sensi effecisse, quorum aures talia audire etiam perhorrent.*

Muliebris sexus privilegium.

Principes seculares meliores.

Sed quod tu, o mi sponse, silentio ista pertransis, ideo te non vindicaturum opinantur. Age ergo, quæso, agito fortiter, opilio mundissime, ne oves tuas, quanquam immundas, tantorum feritas luporum de cetero devoret, & in sempiternæ præcipitium mortis abducat. Timeo, te expectare tempus vitæ illorum extremum, quo singula præfata gladio justitiæ coërcebis. Sed hæc animadversio nimis dura. Novi namque, te & in præsenti mundi statu aliquando strenue judicasse, eo in tempore, cum ob cujusdam tui famuli devotas supplicationes, videlicet *Vigoris Episcopi Bajocensis*, tempore *Childeberti Regis Francorum*, imperante *Justino* seniore, comes *Beltulfus*, avaritia æstuans, agrum illius superbe & violenter occupavit, illumque aratris conglobatis arare cœpit. Orante te viro Dei, ut hæreditatem ab eo sibi datam defenderes, superbum illum in vindictam perpetrati facinoris de equo cadere permisisti, qui cervicibus fractis miserabiliter expiravit.

Lupi in claustris

Beltulfus comes injustus

plexus.

Neque ô mi dulcissime sponse, tali te volo percellere vindicta, qui patrimonium tibi abripiunt: Sed eos mulctari vellem plaga quadam vindicativa in hac præsenti vita, ut se deliquisse confiterentur, agentes pœnitentiam, & ea, quæ Ecclesiæ tuæ injuste abstulerunt, condigna satisfactione rependerent, ne post hanc vitam suppliciis æternis dediti stygi horrendæ miscerentur.

Sicut contigit cuidam *comiti*, de quo refert *Petrus Damianus*. Qui, cum bonæ fuisset opinionis, & innocentis vitæ, secundum opinionem hominum, dum mor-

mortuus est decennio, complens suæ consummationis diem: Contigit, virum quendam religiosum per spiritum ad inferiora descendere. Qui cum descendisset, vidit eundem comitem in supremo gradu cujusdam scalæ. Quæ scala inter stridentes & crepitantes flammas videbatur erecta ad suscipiendos homines, qui ex eadem comitum genealogia descenderant. Surgebat autem scala illa de immenso baratro. Hoc autem ordine succedentium series texebatur, ut qui novus adveniebat, supremum teneret gradum scalæ, & qui in eo repertus fuerat, ad inferiorem proximum descenderet. Cumque vir, qui hoc aspiciebat, requireret, quare ille comes sui temporis, qui tam juste vixerat, illic torqueretur: Audivit, propter quandam possessionem Matensis Ecclesiæ, quam beato Stephano proavus ejus abstulerat. Cui iste jam decimus in hæreditate successerat.

Peto ergo pœnam pro culpa infligi, ut anima salva fiat, ut ablata restituantur, & Deiformis à te spiritus corpori infusus salvetur. Et, quod te terribiliter novi puniturum eos, qui pauperibus tuis sua auferunt, in futura vita; Idcirco pœnam illam sempiternam in temporalem hujus vitæ commutari, supplici ter exposco.

Præbendarum multitudo.

Sic & non minus peccare firmissime credo *Pontifices* & *sacerdotes*, qui *præbendarum pluralitate* gaudent, & Ecclesias duas suo regimine disponere non formidant. Hoc ante prohibitum est à sanctis viris, nisi necessitate stringente, non potestate dominante, aut superfluitate regnante. Magis itaque peccant Pontifices secularibus viris, qui revera Ecclesiam tuam in omnibus & per omnia ordinare debebant, & summa vigilantia custodire, ne circa ipsam aliquatenus, nisi quantum devotio, & sincera charitas patitur, procedant, eidem nihil penitus auferentes, vel suis pauperibus abstrahentes.

Summi Pontificis culpa & pœna.

Summus igitur *Pontifex* in his delinquens majori & diriori pœna percellendus est. Unde & habemus clarum eodem *Petro* narrante exemplum. *In partibus Babyloniæ tempore Henrici quarti sedes Apostolica possessionem habebat.* Unde tantum balsami reditum annuatim capiebat, quod sufficiebat illuminandæ lampadi, ante altare sancti Petri suspensæ, & semper ardenti. *Hanc possessionem accepta pecunia Papa distraxit*, & canonem aromatis, quem accipere solebat, amisit. Aliquanto post, cum idem Papa ante altare quasi devotus astaret, orans, ecce grandævus & terribilis senex, in cujus etiam facie barbicasium videbatur, elato brachio colaphum illi vehementer incussit, & ait: *Tu extinxisti lucernam meam ante me, & ego extinguo lucernam tuam ante Deum.* Moxque disparuit. Ille corruit, & paulo post obiit.

Summi Pontificis beneficia ex reditibus Balsami Babylonici. Papa vendidit.

Pœnas dedit.

Tanta igitur pœna magnum proclamat facinus atque injuriam gravem cum præpotenti injustitia. Unde crudelis & immanis *raptus* ille præcipitium corporis & animæ merito nuncupatur. Tali ergo morte *Tyrannorum* rabies percelli consuevit. Ut vix aliqui, qui sine sanguine ac cæde crudeli moriantur, possint reperiri, juxta illud Juvenalis:

Tyrannorum fata.

Ad generum Cereris sine cæde & sanguine pauci
Descendunt Reges & sicca morte Tyranni.

Istud ergo impium sanctorum *templorum spolium*, sed verius *sacrilegium*, summopere flagito amputari. Et ne longiloqvus nimis experimento comprober, ad alia puto transeundum.

DISTINCTIO VI.

Imperii Romani ante Concilium Const. per Pontifices enervatio, gladius Imperatori extortus & Pontificibus vindicatus, vivis pinguntur coloribus.

RAdice læsa, ut rami putreant & areant est necesse. Quapropter ventorum turbine quassa exanguis reperior, multimodis concussa molestiis. Unde te ô mi sponse dulcissime, animadvertere nisibus totis flagito. Nescio, quid fecerim tibi, ut me relictam patiaris, jam jamque quasi *XL annis.*

annis simpliciter acephalam. Non modo queror de sponso vitæ contemplativæ, sed & activæ.

Ubi sunt *gladii* illi, de quibus referebat Apostolorum chorus: *Ecce duo gladii hic*: Et tu respondisti: *Satis est.*

Imperatori debetur gladius.

Imperatoris est accipere gladium, ut tanquam miles pugnet pro me. Ecce, gladius unus, qui corpora scindit, malos de medio aufert, & unicuique secnndum leges timorem mortis ingerit, justitia mediante. Hunc itaque gladium, veluti sanctus & egregius miles *Carolus Magnus*, *omnis* accipere debet *Imperator*. *Quem nullus Papa aut Episcopus*, ut se illo, sicut miles tueatur, *rapere potest*, te teste, cum dixisti Petro: *Mitte gladium tuum in vaginam.* Tuus ergo & meus uterque est gladius, sed unus pro me, alter à me; Hic summi Pontificis, ille militis manu extrahendus.

Carolus magnus.

Papæ aut Episcopis denegatur gladius.

Papa injuste sibi vendicat gladium.

Sed revera *contra vetitum Papa gladio certat*, ut miles. Ut verissime *non Petri successor*, sed *Constantini* aut Principis cujusvis secularis Papa *vicarius* æstimetur. Debuit Papa pascere gregem meum verbo doctrinæ salutaris & opus exercere prædicatoris: Sed, eo contemto, *non verbo* pugnat *sed ferro*, non gladio spirituali, sed ense corporali.

Papa verbo pascat, non ferro.

Papa Petro dissimiles.

Tu ipse, neque *Petrus* tuus processisse legitur gemmis ornatus vel sericis: Milite multo stipatus, urbes, castra & oppida circumvallasse, viros nobiles & ignobiles captivasse, homines decapitasse, & cetera militis implesse opera: Credens, tua supplesse præcepta, pascendo oves tuas, per te ipsi commissas, verbo salutaris harmoniæ, cœlestis videlicet doctrinæ, scientiæ & sapientiæ. O proh dolor insania! Eheus infamia! Vah destructio sanctissimi status mei.

Officia Principũ & Episcoporum commutata.

Scribant Reges & Principes seculares homilias & poëtrias. Scribant *Episcopi*, majores & minores, ut *faciant peltas & vaginas*, ut belligerent. Nam pugnant *Pontifices*, tui successores, absque necessitate. Et miror, quare tu eodem te non defenderis ense, cum tibi necesse fuerat. Aut, si non decuit, cur nunc tuos decet Episcopos, ut illo ferreo pugnent gladio? Qui imperium sibi tanta nacti sunt autoritate, ut *Imperatoris nomen egregium expulerint*, culpæ in vindictam.

Imperatoris juri derogatũ.

Sed cito eloquar Cadat igitur utros eloquium meum. *Acephala sum in rectoribus utriusque gladii.* Nam *Papæ multi* sunt, *Imperator nullus.* Monstruosa res ego sum, quod hic pluralitas, ibi defectus. Pluralitas in Papis. Ecce nova Grammatica: *Duo Papæ*, duo soles. *Defectus in Imperatore.* Portentum in Episcopis. Qui ut milites omni se parant apparatu, gestu & moribus, armati, loricati, dextra lanceam rapientes, ad prælia doctissimi, femore gladio circumcincti, pugione coxa suffulti. Militaris hoc facta sum gladio. Unum necesse est, milites alio pugnaturos gladio, ut maneant enses tui duo: Cum illi *ferro* certent, isti *verbo* ut prælientur consequens est.

Papæ multi. Imperator nullus ante Concil. Const. Portentum in Episcopis.

Horum causa est omnium tam *miserabilis casus imperii sacri*, ut à tempore illustrissimi atque serenissimi Principis *Caroli*, *Bohemiæ Regis atque Imperatoris* semper Augusti, cujus memoria in benedictione est, nullus fuerit Imperatorusque in diem hodiernum. Qui mortuus fuit in regali civitate Pragensi anno ab incarnatione tua MCCCLXXVIII. in vigilia sancti Andreæ.

Imperii sacri casus. Carolus IV. Imp.

Apparet igitur, *Romanos*, *eorumque Pontifices*, *prænuncios esse & præcursores antiChristi*, *cum causa sint cessationis & vacationis imperii.* Posset & istud esse signum adventus Anti-Christi, qui non veniet, ut ajunt nostri Doctores, nisi prius *imperium destruatur.* *Cujus destructio* manifesta cum multis enormitatibus jam est injecta. Vel forsan fuit defectus in sacri imperii Electoribus, qui non rite elegerunt, vel inutilem & pertinacem. Et tota iniquitas in caput meum redundat.

Auguriũ de Pontificibus Romanis ante Conc. Const. Imperii Romani ruina ante Concil. Const.

Post tam *enormia seculi nostri pericula*, *inobedientia* impio regnat gradu. Ut mundum per universum, *totius potestatis*, sive secularis, sive spiritualis, *commotio* triumphet. Surgit enim oculato luminis radio gens contra gentem, & regnum adversus regnum, Princi-

In sacris & civilibus confusa omnia ante Concil. Const.

Tristia fata Reipublicæ ante Concil. Const.

pes spirituales contra Dominos temporales, ArchiEpiscopi & Episcopi contra Duces, & è contra Episcopi contra civitates proprias, & vice versa: Episcopi contra comites, contra nobiles, contra militares, & iidem contra Duces, & illi contra comites: Militares contra nobiles: Et ipsi illis insultant, & filius contra patrem. Nam *Filius ante diem patrios incurrit in annos.* Duces quoque contra te sponsum meum militant, & me nituntur magna dejicere violentia. Unde merito conqueri cogor illud Jeremiæ: *Contritio super contritionem vocata est repente, vastata sunt tabernacula mea.*

De his omnibus atque singulis si tragœdiis uti vellem, exempla ponerem temporis jam currentis. Sed, ne librorum congeries in dispendiosum trahatur volumen, cessandum esse à singulis utile puto, quia hæc ad experientiam certissimam intuemur. Pugno igitur contra amicos meos, ambitione suffulta, tyrannide coronata, & superbia perornata. Contra paganos & inimicos loricam non induo, hastam non accipio, armata non incedo. Sed, nostri defensores, nostri rectores, nostri Christiani, nostri foti laribus, & lacte educati dulcissimo, pauperes opprimunt, viduas deprædantur, Ecclesias spoliant & incendunt. Et non est, qui succurrat misero, & causam pauperis qui defendat non invenitur. Ecce magni sunt hi viri, *acephali* vitam in terris agentes, tot scandala, tot crimina, tot perpetrantes nefaria, ut vitia ipsis in virtutes reputentur. Infimi modice delinquentes acriter puniuntur, sed isti latrocinia committentes extolluntur, & laudantur, quasi magnifici.

Publica miseria illius temporis.

Et revera locum hic habet solennis illa inter Alexandrum & Dionem piratam disputatio: Et id, quod gloriosus ille *Philosophus ajebat magnis furibus parvum furem suspensuris: Non æqua lance pensatur humana vita.* Et ut breviter dicam: *Magni, quicquid libuerit, absque discrimine facere possunt, parvis ob minima condemnatis.*

Magni fures parvum suspendunt.

Licentia superiorum.

Unum inter hæc est, unde vulnerata prosternor: Cum omnes isti dominante sint opulenti potestate, *quicquid volucrint*, non quod liceat, taceo expediat, *agunt.* Nam & ab iniquitate Regis familia malitiam solo discit exemplo, ut ait Pœta Ovidius:

Quicquid delirant Reges, plectuntur Achivi.

Hinc fit, & factum est, ut à maximo usque ad minimum non sit, qui faciat bonum, neque usque ad unum. Nam *qualis Rex, talis grex, qualis sacerdos, talis populus, qualis radix talis ramus, talis & fructus.* Nullum enim melius est consilium, nullaque utilior persuasio, quam *docere opere & veritate*, sileo verbo atque lingua. Sed si neque verbo instruunt, neque bono erudiunt exemplo, quomodo bona radix, quomodo boni pastores sunt, quorum interest, ut pro omnibus suis reddant subditis rationem. Quibus singulis dicitur: *Custos, quid de nocte: Custos quid de nocte.*

Ecclesiasticorum obligatio.

Corruptio

Neque habent excusationem cum Cain, ut respondeant tibi: *Numquid custos fratris mei ego sum?* Vere ipsi *pastores* sunt, sive *principes spirituales* sive *seculares.* Sed gregem suum oberrare permittunt, facti *mercenarii* sanctarum ovium, quas pretioso sanguine tuo redemisti.

Caini æmuli.

Mercenarii.

Sed ut finem faciam horum omnium, una est ratio: Quod *acephala* ego sum. Cum in his principaliter deficiam, qui necessarii pastores esse deberent. Unde vacante papatu, propter paparum pluralitatem, vacat imperium ex personæ defectu. Quapropter *omnis lex, omnis ordo*, & *omnis justitia confusa est*, publica ob hoc malitia omnium in omnes & singulorum in singulos dominante. Processurus igitur ad reliqua his vel æqualia vel mala majora.

Calamitas publica ante Concilii Const.

DISTIN-

DISTINCTIO VII.

Ignorantia præsidum Ecclesiæ ante Conc. Const. cum dolore describitur.

OUtinam malis adesset finis optatus! Quem prorogari jubet sequentium iniquitas malorum. Ut malum malo cohæreat, & jam malis plerisq; enumeratis plura sequantur mala. Nunquam cessant mali te prosequi, & me infestare, atque meæ injuriari benignitati.

Ecclesiasticorum injuriæ in Ecclesiam.

Sed in his contra *prælatos* & rectores ago. Isti enim sunt, qui te persequuntur. De quibus tu dixisti: *Amici mei, & proximi mei adversum me appropinquaverunt & steterunt.* Sic & ego tecum queror, & præ omnibus turbata, dolens nimis ego sum, quia universitas tota populi Christiani adversum nos conjurasse videntur. Et egressa est iniquitas à *senioribus, judicibus, vicariis* tuis, qui gentem tuam etiam quacunq; custodia pascere cernuntur.

Gradus Ecclesiastici occasiones lucri.

Et ô proh pudor! qui *rectores & primates* positi sunt, in persecutione mea primi sunt. Quorum *gradus sacri occasiones turpis* sunt *lucri*, & *avaritiæ quæstus bonum pietatis* est. Cura magna illis est circa *prælaturam*, sed de salute animarum solicitudo nulla. Ubi nunc prælatorum dulcedo, ubi sapientia? Periit dulcedo, quod regnant tyrannide. Dulcedo allicit, sed illi repellunt à se sua impia crudelitate subjectam sibi gentem.

Ignorantia Ecclesiasticorum ante Conc. Const.

Sed ubi *scientia prælatorum*, ubi *sapientia?* in stultitiam commutata est. Quia sapientia hujusmodi stultitia est apud Deum. *Ignorantia scripturæ sacræ plures fecit errare.* Plato *mundum* dixit *aureum, cum sapientes regnabant.* Et Romani non armis aut potentia, sed sapientia mundum sibi subjecerunt. Unde & ego tui providentia tribus sum dotata privilegiis, videlicet *sacerdotio, imperio & studio*, tanquam principali, quo vicarii tui, sive Pontifices, sive Reges, sibi populum concessum debent gubernare. In cujus signum sanctus vir & Rex illustrissimus *Carolus Magnus* studium transtulit *Parisios.* Per hoc innuens,

Reipublicæ præsidium sapientia.

Caroli M. Academia Parisiensis.

mundum sapientia regi, & providenter sustentari.

Mundus sapientia regitur.

Etsi aliquando, ut præsenti contuemur tempore, *principes* legum fuerint ignari & scientiarum: Ad minus *prudentes & sapientes* habere debebunt, quorum *consilio* religio Christiana regatur & corrigatur. Nam cum Roboam juvenum & insipientum uteretur & regeretur consilio, partem regni sui majorem perdidit. Quapropter Philippo ab Athenienſibus decem postulante oratores, ut sic illis habitis recederet, responsum accepit ab oratore eloquentissimo *Demosthene*, hanc fabulam confingente: Lupos aliquando pastoribus, quorum diligentiam decipere voluissent, suasisse, ut in amicitiam convenirent, ea tamen conditione, ut ipsis canes, in quibus jurgiorum erat causa, securitatis loco traderentur: Annuerunt pastores, & spe securitatis dederunt canes, quos ovium suarum vigilantes habebant custodes: Tunc lupi, ademta formidine tota, gregem omnem non modo pro satietate, verum etiam pro libidine laceraverunt.

Principum consiliarii. prudentes & docti.

Demosthenis prudens consilium.

Sic nunc nostris temporibus, *sublatis viris sapientibus*, lupi gregem omnem tyrannide & crudelitate necant. Sunt igitur consilia, sunt adinventiones singulæ pro regnis acquirendis, divitiis ampliandis, & pompa magna exercenda, non pro religione mea dilatanda, quam & ipsi vicarii tui contemtui habent & habuerunt. Non cogitant nec advertunt *Horatii* dictum, qui ait:

Sapientum excilium.

Vilius argentum auro est, virtutibus aurum.

Hanc vellem Reges optarent, Pontifices amarent, & omnes pastores mei corde exquirerent ex toto, qui tibi simillimi fiunt, imo Dii efficiuntur. Nam his dixisti: *Ego dixi, Dii estis.* Et idem Poeta ait de sapiente:

Sapiens uno minor est Jove, dives,
Liber, honoratus, pulcher, Rex denique Regum,
Præcipue sanus.

Sed

Sed valdè notandum est, quare humanum genus tot seculi curas amplectatur: Quod *sapientiam deseruit*, quam amplexari aspernatur. Et hæc tuentem se abstrahit, ne mundanis rebus inhærens cœlestes persequatur motus nec illos odio habeat. Unde, si

Frigida curarum fomenta relinquere posses,

ut itidem Poëta loquitur ad genus humanum,

Quo te cœlestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium! Parvi properemus & ampli.
Si patriæ volumus, si nobis vivere cari.

Sapientia vincit omnia.

Ego quidem certissime puto, *sapientiam omnia vincere*, & corporis vires atque pulchritudinem, insuper & thesaurum margaritarum, auri & argenti copiam multam, & quicquid dici potest ad omnium horum laudem & præconium. Imo *vincit & ipsam fortunam*, quæ fortissima in rebus omnibus est, *Juvenali* dicente: *Victrix fortuna sapientia.*

ipsamque fortunam

Sapientia naturæ conformis.

Concordat etiam *cum natura sapientia.* Ut *ignorantia* vere sit & dicatur esse *naturæ humanæ contraria* & rationi inimica. Idem etiam clamat hominis natura, idem clamat sapientia. Nam *nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit*; ut idem præfatus Poëta ait. Ex quibus luculenter patet, non modo rationis participem *ignorantiam tanquam hostem repellere*, verum etiam omnem humanam naturam diligere sapientiam ex natura.

Ignorantia naturæ inimica.

Sapientia fons justitiæ.

Omnis igitur, *qui diligit sapientiam, diligit justitiam*, sine qua Reges regnare non valent, & sine qua regna non sunt nisi latrocinia. Quæ utique talis esse debet, ut omnia referat in te Deum, cunctarum opificem rerum. Aliàs etiam sapientia dici non meretur.

Salomonis avidi sapientiæ desiderium.

Eapropter Salomon à te petiit sapientiam, dicens ad te: *Ego sum puer parvulus, & ignorans egressum & introitum meum: servus tuus est in medio populi, quem elegisti: Dabis ergo servo tuo cor docile, ut possit judicare populum tuum, & discernere inter bonum & malum.* Et tu respondisti dicens: *Quia postulasti verbum hoc, & non petiisti dies multos, nec divitias, nec animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum judicium: Ecce feci tibi secundum sermones tuos, & dedi tibi cor sapiens & intelligens in tantum, ut nullus ante te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit.* Ut ipse dixerit, gratias agendo: *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa.*

Sapientia fortunata.

Sed *nostri* nunc temporis *sapientiam abjecerunt*, judicantes populum secundum ignorantiam & desidiam capitis sui, judicium & justitiam pervertentes. Enimvero, in quibus sapientiæ lumen clarere de jure deberet, ceteris magis sunt ignari.

Ignorantia publica ante Concil. Const.

Loquor de omni *statu, clericali* simul & *laicali*. Permaxime tamen *contra* hos loquor, & audaciæ eloquio, *qui curam gerunt animarum*, è quibus non sapientes insipientibus, sed *insipientes sapientibus præferuntur*. Et id efficiunt divitiæ, & *amicorum promotiones*. Nam non curatur scientia, spernitur sapientia, & consilia sapientum, si qui fuerint, contemnuntur. Et jam *in omni politia nummosi, dolosi, sapientibus præferuntur*. Multum vilipenditur, cujus compensa non potest auro aut pretiosis lapidibus comparari. Sed cesset nunc prolixior locutio, ad alia jam procedam.

Ejus fructus.

Nummosi, dolosi, sapientibus olim prælati.

Distinctio VIII.

Variæ circa illud tempus ortæ sectæ, Conradi Fabri, Wiclefi, Husfi, & Hieronymi Pragensis, commemorantur.

Ignorantia principium erroris.

Hujus sapientiæ atque *scripturæ sacræ ignorantiam* intellectus comitatur *arrogantia.* Unde novitates pullulant, oriuntur hæreses, *schismata* & errores quamplurimi, qui me destruunt & annullant, & te confusioni notoriæ subjiciunt. Unde *infamia* sequitur, & rumores pessimi in exteras gentes evolant, quibus, sive veri, sive falsi sint, leviter adhibetur fides, juxta illud *Virgilii in Æneidos:*

Fama malum, quo non aliud velocius ullum,
Mobilitate viget, viresq; acquirit eundo,
Tam ficti praviq; tenax, quam nuncia veri.

Fama celeritas.

Fama ambiguitas.

In

In tantum etiam fama increvit, ut non modo Christiana religio, sed & omnis paganorum atque Judæorum secta de nostris errorum ac hæresum vatibus exultent, & de eorundem falsiloquis sententiis joculentur, cum per omnia & in omnibus me tam crudeliter scissam atque laceratam intueantur.

Judei rident Christianos ob hæreses.

Non tantum in una mundi parte, sed & in omnibus fere mundi climatibus, errores & hæreses seminantur, & in tantum ratificantur, ut etiam evelli quacunque vi non possint, cum ex virga sit arbor facta. Nunc etiam verificatur dictum Doctoris gentium, ad Timotheum scribentis: *Erit tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed secundum desideria sua coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus, & à veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur.* Et ad Ephesios scribens reddidit nos cautos, dicens: *Non circumferamur omni vento doctrinæ, & nequitia hominum, in astutia, ad circumventionem erroris.*

Totus Christianismus schismatibus refertus.

Sed ista præmonitio parum valet, nihilque prodest, cum omnis religio, *tota* quoque *Christianitas*, ut obtutibus claret manifestis, *hæresibus & schismatibus* sit *referta.* Sed forsan fides his graviter adhibetur verbis, transeamus igitur, videamus, num ut dixerim, ita sit, lustremus secula, adeamus provincias orbis, & num mendacia protulerim, advertamus.

Sed considero, qua in mundi parte primo incipiam magistros errorum elicere, an in *Almania*, an in *Anglia*, aut in *Bohemia*, in *Europa*, aut *Africa*, aut ceteris hujus mundi partibus.

Religionis mutatio in Sangerhusen.

Sed ne immorer, sit in *Almania* sermonis initium. Illud igitur *Thuringiæ oppidum Sangerhusen* adeamus, in quo *Conradus Faber*, hæresiarcha, in se primo hæresi maculatus, dehinc alios, viros videlicet & mulieres, perfidia sua

Conradi Schmed nova dogmata.

defœdans, maledictum post se semen dereliquit, variis mixtum & denigratum erroribus & hæresibus. Hi mente cœca perstrepunt, ut novi quid evomant contra sanctam tuam religionem.

Baptisma expirasse,

Baptismatis sacri undam expirasse, novumque incepisse sacramentum, quo cetera legis tuæ sacramenta omnia sint revocata. Nam pro baptismi sacramento *sanguinis* posuere *sacramentum*: novella decepti secta. Et reliqua *cassata*, quæ ex latere tuo fluxere *sacramenta*, impudenter proloqvuntur. De cujus *secta* multiplicitate scribere plura horreo, ne & ipse aër maculetur ex tam periculosa hæreticorum præsumtione.

Unum & Novum sacramentum sanguinis flagellantium.

Qui *Conradus* & sese Eliam vocavit, & Enoch, spiritumque habere Prophetarum. Cui & Pater tuus in divinis primum dederit judicium, ut vivos judicet & mortuos. Cum tamen nos recta teneamus fide, patrem tuum tibi omne judicium tribuisse.

Sed prodeundum est ad alias terras. Percontemur, an *Angliam* errores infament aut hæreses. Sed certe nisi publica testis esset fama, posset denegari à tantis viris, quos *Angelicos* sanctus *vocavit Gregorius*, hæresis aut erroris macula, aut aliqua notabilis nota, quæ fidem sacrosanctam infringere videretur.

Angli Angelici dicti.

Novimus *Johannem Wickleff*, virum diabolico deformatum instinctu, hæresiarcham, & damnatum, quem iidem *virum pronunciant Evangelicum*, qui tot hæreses & errores diffudit in mundum, ut & tota Anglia & ceteræ provinciæ per illum sint infectæ.

Secta Johannis Wicklef. Wicklef Vir Evangelicus dictus.

Hic circa venerandum corporis tui *sacramentum* quanta sparserit sata, ipse nosti. Religionem tuam, fidemque sanctam tuam, in qua salus tota consistit, diffringere non abhorrens, ceterosque tam squalido dogmate suo alliciens, plerosque decepit, & per suos sequaces fallere non desistit.

Ab eodem tanquam venenato fonte, rivus exortus est, omni prorsus virus & toxico repletus, qui *Bohemiæ* regnum lustrat universum. Unde duo amarissimi processere fluvii, *Johannes* videlicet *Hus* & *Hieronymus de Praga.* Qui suis erroribus & hæresibus, pessimisque machinamentis cædem magnam in Christiano populo effecerunt, sanguinis etiam effusionem nimiam procurarunt, Studiumve solenne præfatis erroribus & ambagibus destruxerunt, quod quasi mater electa multos

Wiclefita Johannes Hus & Hieronymus Pragensis.

peperit filios, tuæ religionis amatores.

Et ut plerorumq; asserit eloquium veracium. *Rex Wenceslaus* prædictorum affirmatur sustentator & defensor, quem tu culmine tanto prætulisti, ut mei esset protector, in Imperatorem electus, ut me defendetet suo sibi commisso gladio, ut schismata pelleret, errores tolleret, atque hæreses discinderet manu forti. Quondam infelix *Theodoricus* hæresin defendit Arrianam, sanctum *Papam Johannem* interficiens, & patritium urbis Romæ sanctum *Boëtium* una cum aliis morte crudeli persequens, pro sancta religione tua. Et *Julianus* apostata eandem tuam persecutus est fidem, multos pro nomine tuo martyres efficiens.

Wenceslaus, Rex Bohemiæ, Husi defensor.

LIBER QVARTUS.

Concilium congregandum aptissimum malorum tollendorum remedium sollicitæ Ecclesiæ subministratur.

METRUM.

Solatia Christi Ecclesiæ data, ad serenam emendationis spem.

MOrdet perpetuo tua morsu pectora *cura*,
Finem nec capiet, donec tibi vita supersit.
Decidat hinc dolor ipse prius, pereat *dolor* ipse,
Qui si *longus* erit, *nulla medicabilis arte* est.
Cerno sed expertus, post gaudia plura repleri
Mentem gaudentem luctu magnoque dolore,
Quam dolor ex magno plausu major comitatur.
Dulcius hic nihil est, quam gaudia nulla petisse.
Hinc cesset *dolor*, hinc planctus, *quo vita senescit*,
Inque senem juvenem mutat, jam morte cadentem.
Et *desperatos dolor efficit inveteratus*.
Se perimit, alios trucidat. Sic desperatio lædit.
Dulcibus hinc verbis te solor carmine dulci.
Tempore jam diro grandi submersa dolore,
Audi consilium, verus quod mittit amicus.
Illud *amicitiæ* cunctis optabile *nomen*,
Firmum percipies, quavis formidine pulsa.
Tempore nam fusco solet omnis cedere falsus:
Sed *verus semper manet immutatus amicus.*

PRO-